

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто інвестиції України, її умови для інвестиційної діяльності, інвестування промислових і непромислових видів економічної діяльності та природно-ресурсний потенціал Донецької області. Проаналізовано його роль в економіці країни та причини для інвестування в цій області.

Аннотация. Рассмотрены инвестиции Украины, ее условия для инвестиционной деятельности, инвестирование промышленных и непромышленных видов экономической деятельности и природно-ресурсный потенциал Донецкой области. Проанализированы его роль в экономике страны и причины для инвестирования в этой области.

Annotation. The investments in Ukraine, the conditions of investment activity in the country, investing industrial and non-industrial economic activities and natural resources potential of Donetsk region are considered. Its role in the economy of the country and reasons for investments in this area are analysed.

Ключові слова: характеристика інвестицій, природно-ресурсний потенціал, роль інвестицій.

Тема інвестиційної політики не втрачає своєї актуальності протягом існування та розвитку нашої держави. Інвестиційна політика є складовою частиною економічної політики держави як інструмент впливу на економіку країни і на підприємницьку діяльність. У даний час українська економіка потребує збільшення іноземних інвестицій.

Вчені вважають, що Україна може вийти з кризового стану, насамперед, за рахунок власних сил та засобів. Однак інтенсивний перехід до конкурентоспроможної моделі національної економіки потребує співробітництва зі світовою системою господарювання, в якій іноземні інвестиції є важливим економічним важелем. Питання економічного обґрунтування інвестицій є предметом досліджень багатьох вчених і наукових колективів, зокрема слід зазначити наукові праці таких зарубіжних економістів, як: Р. Акофф, П. Друкер, М. Портер, Б. Санто, Б. Твісс.

Провідними українськими дослідниками економічного обґрунтування інвестицій є: Амоша А. І., Александров І. О., Аптекар С. С., Геєць В. М., Долішній М. І., Ландик В. І., Льопа М. М., Савчук О. В., Чумаченко М. Г., Хобта В. М., Попова О. Ю., Кравченко С. І.

Метою дослідження є розгляд основних проблем інвестиційної політики в Україні та визначення методів удосконалення і регулювання державної інвестиційної політики, виявлення сприятливих умов для залучення іноземного капіталу в господарську діяльність країни.

Сам термін "інвестиції" з'явився від латинського слова "invest", що перекладається як "вкласти". Але найголовніше, звичайно ж, це отримання прибутку від цих вкладень.

Найбільш лаконічне, на думку автора, визначення інвестиціям надав Нобелівський лауреат з економіки Вільям Шарп. Інвестувати – це означає розлучитися з грошима сьогодні, що б завтра отримати їх більшу суму.

Отже, інвестування – це вкладення грошей у будь-які об'єкти з метою отримання прибутку [1].

Види інвестицій:

за напрямками вкладення капіталу: матеріальні (реальні), фінансові (портфельні), нематеріальні (інтелектуальні);

за формою реалізації: державні, приватні;

за величиною ризику: надійні, ризикові;

за тривалістю інвестиційного ризику: довгострокові, короткострокові [2, с. 282].

Ефективність використання інвестицій значною мірою залежить від їх структури. Під структурою інвестицій розуміють їх склад за видами і напрямом використання, а також їхню частку в загальному обсязі інвестицій [3, с. 247].

Обсяг залучення інвестицій є однією з основних характеристик економічної діяльності як окремих господарюючих суб'єктів, так і держави в цілому, з урахуванням того, що інвестиційний клімат визначається, перш за все, політичною та економічною ситуацією в країні. Для України, крім зазначеного, особливості трансформаційного періоду вимагають створення нормативно-правових і організаційно-інституційних засад залучення інвестицій [4, с. 150].

На сьогодні загальні правові, економічні і соціальні умови інвестиційної діяльності в Україні визначаються Законом України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII, а також Указом Президента України "Про кредитні списки" від 12 березня 1993 р. Особливості режиму іноземного інвестування встановлюються Законом України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР "Про режим іноземного інвестування". Дозволені банками операції, пов'язані з інвестиційною діяльністю, передбачені Законом України від 7 грудня 2000 р. № 2121-111 "Про банки і банківську діяльність".

Далі надано рівень вкладених іноземних інвестицій у Донецькій області за останні 4 роки (рис. 1) [5].

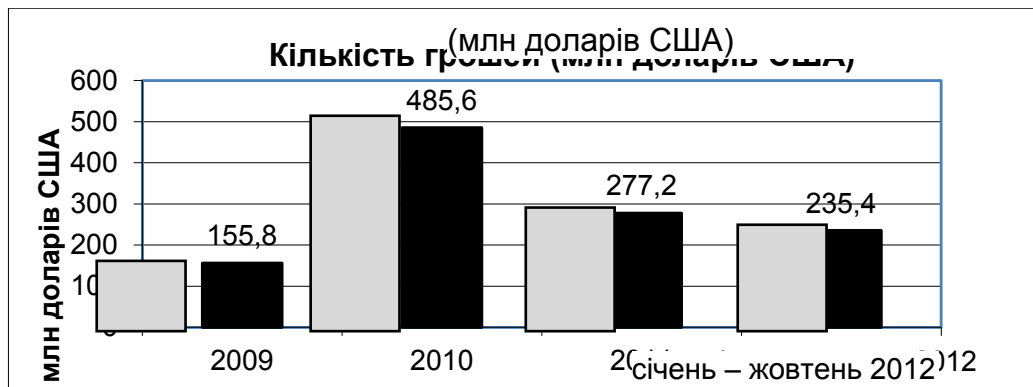

Рис. 1. Рівень вкладених іноземних інвестицій за 2009 – 2012 рр.

На основі даних, поданих на рис. 1, можна побачити, що в Донецькій області кількість іноземних інвестицій у 2012 р. зменшилась, порівняно з 2010 – 2011 рр.

За даними Облстату, промисловими підприємствами області за 9 місяців 2012 р. використано в якості капітальних інвестицій 10,2 млрд грн, або 47 % їх обласного обсягу. Порівняно з січнем – вересенем 2011 р. інвестування промисловості регіону зросло на 12,9 %. Збільшили обсяги капітальних інвестицій підприємства металургійного комплексу на 3,3 %, вугільної промисловості – на 7,7 %, харчової промисловості – в 1,5 рази, машинобудування – у 1,8 рази.

Серед непромислових видів економічної діяльності також збільшилися за 9 місяців 2012 р. порівняно з аналогічним періодом 2011 р. капітальні інвестиції, освоєні підприємствами сільського господарства, – на 18 %, транспорту, а також готельного господарства – в 1,5 рази, торгівлі – в 1,7 рази, охорони здоров'я – в 1,8 рази, будівництва – в 3,8 рази [6].

Основне багатство надр Донецького району – кам'яне вугілля різних марок: від довгополум'яного до антрацитів. Запаси коксівного вугілля становлять 13 % світових запасів. За ресурсами антрацитів Донбас посідає перше місце у світі. Поряд із вугіллям у районі виявлено родовища природного газу: Червонопопівське, Борівське, Співаківське, Кружилівське.

На його території є поклади рудних корисних копалин, які або не мають промислового значення (залізняки, поліметали), або не розробляються (мідні). Ртутна сировина кіновар видобувається поблизу Микитівки [7, с. 316].

Донбас – основний район видобутку солі в Україні. Її поклади зосереджені у Бахмутському та Новокарфагенівському родовищах. У відслоненнях річок Кальміус і Мокрі Яла знаходяться поклади вапняків. Район також має сировину для содового виробництва – крейду, багаті поклади вогнетривких глин та одне з найбільших у світі родовищ цементного мергелю. Розвідано значні запаси гіпсів, будівельних пісків та пісковиків [7, с. 317].

Україна має достатній природно-ресурсний потенціал для розвитку потужного соціально-економічного комплексу. Природно-ресурсний потенціал Донецького регіону складає 21,7 % загальноукраїнського.

За масштабами розвіданих запасів і видобутку багатьох видів мінеральної сировини Донецький регіон займає провідне місце не лише в Україні, але і серед інших розвинених країн.

Особливості мінерально-сировинної бази регіону створюють сприятливі умови для активізації торговельно-економічних стосунків з сусідніми країнами. Наприклад, Росія не має власної сировинної бази марганцю, титану, циркону, чорного мармуру, які є в Донбасі. Європа задовольняє свої потреби за рахунок імпорту повністю або частково в рідких або рідкоземельних металах.

Донецький регіон має можливості розширити або створити нові потужності виробництва за даними напрями. При цьому експортні можливості мінерально-сировинного комплексу можна буде збільшити в 1,5 – 2 рази, а імпорт мінеральної сировини (без нафти і газу) скоротити на 50 – 60 %. У цілому це забезпечить економію (прибуток) у сотні мільйонів доларів США [8].

Основним паливним ресурсом України є вугілля. Рівень видобування вугілля у Донецькому регіоні за останні 4 роки наведений на рис. 2 [9].

Кількість тонн вугілля (млн) ТН)

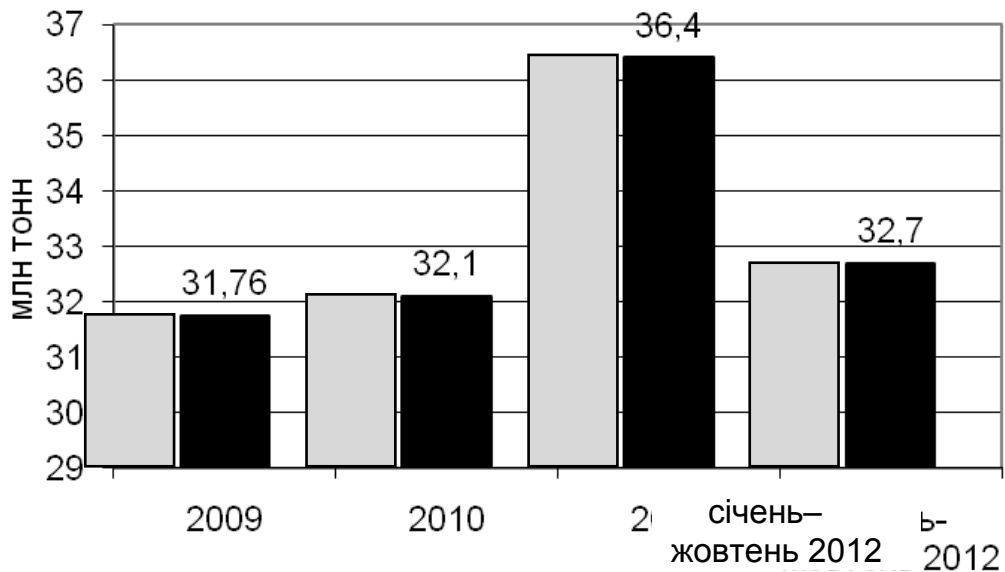

Рис. 2. Рівень видобування вугілля за 2009 – 2012 рр.

На основі даних, наведених на рис. 2, можна побачити, що в Донецькій області вуглевидобувні підприємства галузі завершили 2010 р. з показником, який зріс на 0,34 млн тонн, порівняно з 2009 р. У 2011 р. цей показник був на 4,3 млн тонн більше, ніж у 2010. Об'єм видобутку вугілля за січень – жовтень 2012 р., порівняно з аналогічним періодом 2011 р. збільшився на 6,1 %. Таким чином, можна зробити висновок, що видобуток вугілля в Донбасі в 2012 р. збільшився за рахунок експорту вугілля до інших країн, а також тому, що вугілля є основним паливним ресурсом України.

Однією зі значних причин для інвестування є вигідне географічне положення. Донецький регіон має найрозвиненішу інфраструктуру і промисловість в Україні. Найбільш розвиненою галуззю цього регіону є вугледобувна промисловість. Донбас має необхідний рівень запасів вугілля для розвитку цієї промисловості. Однак, на жаль, велика їх частина йде на експорт до інших країн, що зупиняє розвиток економіки.

Таким чином, існують значні перспективи для розвитку української економіки в інвестиційній сфері, що сприятиме ефективній конкуренції України на європейському ринку. Реальні інвестиції є головним джерелом ефективності відтворення основних фондів і переходу виробництва на рівень високотехнологічного розвитку.

Наук. керівн. Зайцева І. С.

Література: 1. Інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://investorontheweb.ru/bez-rubriki/chto-takoe-investicii.html>. 2. Відяпін В. І. Інвестиції та їх види / В. І. Відяпін, Г. П. Журавльова Економічна теорія (Політекономія). – 2012 – С. 740. 3. Колмикова Т. С. Структура інвестицій / Т. С. Колмикова // Інвестиційний аналіз. – 2011 – С. 650. 4. Комарова А. І. Регулювання інвестиційного розвитку України та міжнародний досвід / А. І. Комарова // Правосуддя – гарант у сфері економічно-правових відносин. – 2010 – С. 320. 5. УРА-Інформ. Донбас. Іноземні інвестиції у Донецьку область [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ura.dn.ua/17.02.2010/92211.html>. 6. Острів. Новини. Обсяг капітальних інвестицій у Донецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ostro.org/donetsk/economics/news/410610/>. 7. Жук М. В. Донецький економічний район / М. В. Жук // Еколого-економічна характеристика економічних районів України. – 2011. – С. 645. 8. Михайлюк М. С. Природно-ресурсний потенціал Донецького регіону [Електронний ресурс] / М. С. Михайлюк. – Режим доступу : <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=520280>. 9. Новини Донбасу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zadonbass.org/news/all/message_59176.